

TỌA ĐÀM NHÂN SINH HẠNH PHÚC

(Giải Giải Đệ Tử Quy)

Tập 15

Giám định: Lão pháp sư Tịnh Không

Chủ giảng: Thầy Thái Lễ Húc

Địa điểm: Học hội Tịnh tông Đài Nam, Đài Loan

Thời gian: 15/02/2005 - 23/02/2005

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

Chúng ta tiếp tục, khi này vừa nói tới Trịnh Quân thời nhà Hán, thưa các bạn, bạn sẽ làm như thế nào? Làm sao khuyên người anh này? Trịnh Quân tự mình đi làm nô bộc cho người ta, bắt đầu làm từ công việc thấp hèn nhất, đã làm ròng rã một năm, dùng toàn bộ số tiền kiếm được từ sức lao động của mình đưa cho người anh. Sau đó ông nói với người anh: “Chúng ta thiếu thứ gì thì chỉ cần dựa vào sức lao động của mình, sau đó kiếm được tiền thì sẽ mua được thôi; nhưng nếu như danh dự của một người mất đi rồi thì cả đời xem như xong.” Người anh thấy em mình vì muốn khuyên mình mà đi làm nô bộc cho người khác cả một năm trời, cho nên anh trai ông rất hổ thẹn, bắt đầu thay đổi thái độ của mình và trở nên rất thanh liêm. Sau đó Trịnh Quân cũng phát triển rất tốt, làm đến chức Thượng thư, tương đương với chức Tể tướng. Vì vậy người có hiếu, có đức thì tất nhiên sẽ tận trung với đất nước. Ông cũng thường hay can gián Hoàng đế, Hoàng đế cũng rất cảm kích sự phò trợ của ông, còn phong cho ông danh hiệu “Bạch Y Thượng Thư”, hơn nữa còn ban bổng lộc phụng dưỡng ông, cho đến khi cuối đời ông vẫn được hưởng bổng lộc của chức Thượng thư.

Cho nên thưa các bạn, bạn xem lúc đầu để khuyên can anh trai của mình mà Trịnh Quân phải đi làm nô bộc, có phải ông ấy đã thiệt thòi rất nhiều không? Không phải! Đó gọi là “phước điền tâm canh”, một người thật sự dùng đạo đức để lập thân hành đạo thì phước phần của họ chắc chắn sẽ càng tích càng dày. Không phải không báo, mà thời giờ vẫn chưa đến, lúc đến nếu vốn là phước phần của họ thì chắc chắn không chạy thoát được. Cho nên Trung Quốc thường nói “chịu thiệt là phước”, câu nói này rất có ý nghĩa.

Vừa rồi là nói về sự khuyên can giữa anh em, trong quan hệ ngũ luân còn có một mối quan hệ nữa, là quan hệ bạn bè. Tôi từng cùng với chú Lư đi thăm một người bạn của chú, tôi cũng cảm thấy rất kỳ lạ, dường như rất nhiều chuyện đặc sắc tôi đều gặp được. Tôi cùng chú Lư đi tìm người bạn này của chú, chú và

người bạn này đã làm bạn với nhau 17 năm. Lần đó chú còn mang theo rất nhiều kinh điển thánh hiền, có quyền để cho con của bạn chú đọc, có quyền để tặng cho bạn chú, còn có quyền để tặng cho vợ của bạn chú đọc. Trên đường đi, chú Lư nói với tôi, chú quen biết người bạn này đã 17 năm, thấy người bạn này cực kì hưng thịnh, làm ăn rất lớn, tài sản vô cùng nhiều, nhưng lúc đó chú đã nhìn ra được người bạn ấy rất có khả năng về sau sẽ không thể giữ được của cải này. Bởi vì lúc một người có rất nhiều tiền, một khi nhiễm phải thói xa hoa lãng phí, tiền tài nhiều cỡ nào đi nữa cũng sẽ như thế nào? Sẽ phá hết. Hơn nữa, không chỉ đã nhiễm phải thói xa hoa lãng phí, rất có khả năng còn hình thành thói quen xấu ngạo mạn, ngông cuồng tự cao tự đại trong quá trình này. Khi một người ngạo mạn thì họ sẽ khinh suất, rất có khả năng sẽ đưa ra một số phán đoán sai lầm, tiền có nhiều cỡ nào đi chăng nữa cũng sẽ tiêu hao hết. Sau đó đích thực là sự nghiệp của ông cũng dần sa sút, còn phải gánh thêm nợ.

Khi ông rơi vào cảnh nợ nần thì tất cả bạn bè như thế nào? Không thấy đâu cả. Thật ra “họa phước dựa nhau”, tài sản đều không còn nữa, cũng giúp ông học được bài học gì? “Bạn bè chân thật không phải dùng tiền mà có thể mua được.” Trong lúc ông rơi vào cảnh khốn cùng nhất, mỗi tuần chú Lư ngồi xe máy tiếng đồng hồ đến giúp ông giải quyết vấn đề tài vụ. Chú không chỉ không nhận tiền mà còn bỏ tiền túi của mình để đi tới đi lui giúp ông xử lý rất nhiều việc, trong quá trình này, chú Lư đã xây dựng sự tin tưởng và tình nghĩa càng sâu hơn. Cho nên đợi đến 17 năm sau, khi nhân duyên đã chín muồi. Một người thật sự muốn trải qua cuộc sống viên mãn thì tuyệt đối không phải có bao nhiêu tiền, có bao nhiêu quyền thế, mà là có bao nhiêu trí tuệ mới được. Tôi đã may mắn ngồi trên chuyến xe này, cũng cảm nhận được chú Lư có thể dùng 17 năm để trợ giúp cho một người bạn, vì vậy “chớ tự ti, chớ tự bỏ”, tôi phải noi gương chú ấy. Khi chúng ta đang khuyên người khác, đang giúp đỡ người khác, cảm thấy chính mình có chút không kiên nhẫn, đột nhiên sẽ nghĩ đến con số “17 năm”, sau đó cảm thấy rất hổ thẹn, lại nói đến đạo nghĩa chúng ta đối với bạn bè mà tiếp tục giúp đỡ, hỗ trợ.

Ngoài ra, lúc ở bên Úc, tôi cũng nhìn thấy chú Lư rất khéo léo khi khuyên can bạn bè bên cạnh. Lúc chúng tôi đến Úc, có tám, chín người cùng ở chung một phòng. Tám, chín người đàn ông ở chung sẽ xảy ra chuyện gì? Tám, chín người đàn ông ở chung sẽ xảy ra chuyện trên bàn có rất nhiều rác (không phải do tôi vứt), tức là có vẻ nhìn hơi lộn xộn một chút. Tôi thấy chú Lư không nói một câu nào, mỗi ngày chú nhìn thấy mọi người sau khi nói chuyện xong mà trong phòng

ngủ, trong nhà tắm hoặc là trên bồn rửa tay đều có một ít đồ bẩn, chú liền tự mình lạng lẽ dọn dẹp tất cả, còn lau chùi bồn rửa không còn một giọt nước nào, lau sạch sẽ hết rồi sau đó chú mới đi ngủ. Ngày nào chú cũng làm như vậy, chú làm khoảng chừng bốn đến năm ngày thì bỗng nhiên có một người bạn đứng ra nói: “Mọi người còn vứt lung tung như vậy sao, các anh không thấy người ta mỗi ngày dọn dẹp sạch sẽ như vậy cho các anh, các anh không cảm thấy mình quá đáng sao?” Mọi người đều rất hổ thẹn, đều cúi đầu xuống. Từ đó về sau thì như thế nào? Sạch sẽ hơn nhiều. Cho nên, chú Lư không dùng lời nói để dạy mà dùng hành động để dạy, khiến mọi người đều ý thức được mình cần phải có trách nhiệm bảo vệ môi trường sạch đẹp. Cho nên, quả thật trong thế giới của người trưởng thành, điều quan trọng nhất vẫn là trước tiên tự mình phải làm tấm gương tốt thì tự nhiên có thể cảm hóa được người khác.

Vào khoảng năm 25 tuổi, tôi bắt đầu tiếp xúc học thuyết của thánh hiền, bởi vì trước đây tôi đi học đều là chủ nghĩa học vị, chủ nghĩa học vị khiến cho nội tâm của chúng ta đều là điều gì? Ganh đua. Nhìn thấy người khác có số điểm rất cao thì bản thân cảm thấy rất khó chịu, tính tình hẹp hòi, cho nên giờ mọi người biết tại sao mất tôi không được to rồi. Nhưng khi học đến học vấn thánh hiền thì trong lòng tôi rất cảm động. Tôi còn nhớ khi tôi học cấp ba, môn ngữ văn, quốc văn của tôi rất kém, kém đến mức nào vậy? Nhất định kém hơn mọi người. Bởi vì lúc tôi học cấp hai, khi thi xét tuyển lên cấp ba, tổng cộng đã thi 7 môn, đã bị trừ mất 88 điểm, bảy môn bị trừ 88 điểm, riêng môn ngữ văn bị trừ 44 điểm, bằng với tổng số điểm của 4 môn khác cộng lại. Tôi nhớ hồi cấp hai còn có một đề thi là “Lão khí...”: một là hoành xuân, hai là hoành hạ, ba là hoành thu, bốn là hoành đông, chính là xuân hạ thu đông. Tôi cảm thấy đề bài này đang làm nhục tôi, nhưng quả thật là tôi không biết viết. Tôi còn ở đó hát một bài hát, hát một chữ liền chấm một cái, để xem cuối cùng chấm đến chữ nào, nhưng cuối cùng vẫn viết sai. “Lão khí...” tiếp theo là gì vậy? “Hoành thu.” Sao mọi người trả lời nhanh vậy? Như vậy là tổn thương tôi đó.

Lên cấp ba, vận xấu vẫn chưa được giải trừ, đích thực không ngóc đầu lên nổi. Cho nên học trong lớp, có một lần thầy giáo ngữ văn của tôi đã gọi tôi đứng lên và nói: “Thái Lễ Húc, nếu em còn ngủ gật trong giờ ngữ văn của thầy nữa thì thầy ghi em vắng học không phép.” Vì vậy môn ngữ văn của tôi, khi thi vào đại học cũng không đạt yêu cầu. Nhưng trong quá trình học cấp ba, trong đầu tôi có hai lần dường như cảm thấy đã phát ánh sáng, đó là khi đọc được hai bài văn. Thứ nhất là bài Xuất Sư Biểu của Gia Cát Lượng, bên trong có nhắc đến “cúc cung

tận tụy đến chết mới thôi”. Vốn dĩ vẫn còn đang ngủ gà ngủ gật, bỗng nhiên cảm thấy như thế nào? Câu nói này sao mà chấn động như vậy! Nhưng chỉ sáng được 5 giây mà thôi, sau đó thì mây đen lại bao trùm. Câu nói thứ hai là ở trong Nhạc Dương Lô Ký của Phạm Trọng Yêm, trong đó nói đến “lo trước cái lo của thiên hạ, vui sau cái vui của thiên hạ”, thật ra lúc đó tôi cũng không hiểu lắm, nhưng lại cảm thấy có sự cảm động khó tả. Sau này bắt đầu tiếp xúc học vấn thánh hiền, thường hay xem Những Câu Chuyện Giáo Dục Đạo Đức, xem mà cảm động đến nỗi không kìm được cảm xúc, thật sự rất cảm động, cảm nhận được tâm của các bậc thánh hiền quả thật vô cùng nhân từ, vô cùng bao dung. Cảm nhận được rồi thì tiếp đó chúng ta phải noi theo.

Cho nên khi tôi đi học trường sư phạm, trường cách nhà tương đối xa, tôi phải đón xe lửa rất sớm, khi tôi đến trường, bạn học trong cả lớp ngày đầu tiên vẫn chưa ai đến, chỉ có mỗi mình tôi. Lúc đó vừa mới nghỉ hè xong, nên vừa bước vào nhìn thấy tất cả bàn ghế đều như thế nào? Phủ một lớp bụi. Thưa các bạn, bạn sẽ làm thế nào? Chúng ta sẽ nghĩ đến, đột nhiên bản thân mình trở thành đạo diễn, trong đầu liền nghĩ tới: “Các bạn học nữ vừa bước vào mà nhìn thấy bụi bặm thế này thì các bạn nữ này sẽ có phản ứng gì? Họ sẽ nói: “Trời ơi, sao lại bẩn như vậy!” Chúng ta đều có thể đoán được, họ nhất định sẽ cảm thấy khó chịu như vậy. Vì thế, tôi liền chạy xuống sân trường, vào nhà vệ sinh tìm được một chiếc khăn, lau chùi dọn dẹp từ đầu đến cuối, lau rất nhanh chóng, vì sao vậy? Vì sợ người khác nhìn thấy, như vậy có chút hơi giả tạo, nên mau chóng lau chùi cho xong. Sau khi lau xong, tự mình cũng cảm thấy ngày hôm nay thật không uổng phí, có thể phục vụ người khác. Sau đó, các bạn học bước vào cũng đều ngồi rất yên ổn thoải mái.

Khi bạn có một ý niệm này vì người khác, xin hỏi bạn có giao lưu với họ không vậy? Con người chúng ta có một loại cố chấp, dường như phải đối diện nhau, sau đó nói chuyện thì mới gọi là giao tiếp; thật ra không phải vậy, khi ý niệm của bạn khởi lên, là bạn đã giao tiếp với người bên cạnh rồi. Cho nên lớp chúng tôi năm đó, trong lớp người nào cũng đối xử với tôi rất tốt. Khi tôi đi giảng, vào buổi tối cũng có bạn học trường sư phạm của chúng tôi đến nghe, tôi cũng rất vui. Bởi vì khi chúng ta có tấm lòng phục vụ người khác thì tự nhiên cũng sẽ cảm nhận được người khác đối xử rất thân thiện với chúng ta. Bởi vì tôi đều đến lớp tương đối sớm, nên mỗi ngày rác ở cuối phòng học tôi đều chủ động mang đi đổ. Cuối cùng đổ rác chưa được bao lâu, có một lần khi tôi vừa định lấy rác đi đổ thì có người bạn học chạy đến nói: “Bạn đừng làm nữa, để chúng tôi làm là được

rồi.” Cho nên quả thực, giữa bạn bè với nhau, trước tiên chúng ta nhất định phải dùng tâm phục vụ, tấm lòng này của chúng ta có thể đánh thức tâm hướng thiện, tâm thông cảm lẫn nhau của mỗi người.

Khi này chúng ta nói tới trong quan hệ ngũ luân, làm thế nào để khuyên can, cũng lấy rất nhiều ví dụ, mục đích của việc nêu ra những ví dụ này là để nuôi dưỡng ý định của mọi người chúng ta, sau đó làm việc, trí tuệ chung sống với người và tính nhẫn nại của chúng ta. Tin rằng ngày tháng sau này, trong cuộc đời của mỗi bạn ở đây sẽ có những vở kịch hay được diễn ra. Chúng ta cùng xem câu kinh văn tiếp theo:

Cha mẹ bệnh, nếm thuốc trước, ngày đêm hầu, không rời giường. Tang ba năm, thường thương nhớ, đổi sinh hoạt, không rượu thịt. Tang đủ lễ, cúng hết lòng, thờ người mất, như lúc sống.

“*Cha mẹ bệnh, nếm thuốc trước*”, khi cha mẹ bị bệnh, sắc thuốc xong con cái trước tiên phải nếm thử xem thuốc này có quá nóng hay không, không quá nóng mới bung cho cha mẹ uống. Đây cũng là biểu hiện của người con hiếu thảo khi đối diện trước tình cảnh cha mẹ bị bệnh, họ đều ở bên cạnh chăm sóc. Câu chuyện này bắt nguồn từ Hán Văn Đế thời nhà Hán, chúng ta đều biết “thịnh trị Văn Cảnh”, Văn và Cảnh là hai vị Hoàng đế trị vì đất nước rất tốt, nguyên nhân [căn bản] cũng là lấy “hiếu” để trị vì thiên hạ. Thực ra muốn dẫn dắt tốt đoàn thể, gia đình, thậm chí là dẫn dắt tốt quốc gia cũng không phức tạp như trong tưởng tượng. Văn Đế chăm sóc mẹ của ông ba năm tròn, mẹ ông bị bệnh ba năm, ông đều tự tay chăm sóc, lo thuốc thang như vậy, sau đó bệnh tình của mẹ ông cũng chuyển biến tốt.

Thời nay bạn có từng nghe thấy, khi cha mẹ bị bệnh thì con cái thường luôn ở bên cạnh chăm sóc không? Nhất định có. Bởi vì giống như Lão tử nói trong Đạo Đức kinh, quốc gia hỗn loạn thì bạn mới thấy được ai là trung thần. Khi con người càng ngày càng bất hiếu, bạn cũng có thể nhìn thấy người con hiếu thảo thực sự từ trong đó, họ sẽ không theo trào lưu của thời đại, mà sẽ sùng sùng không dao động; cũng tin rằng khi người con có thể làm được hành vi như vậy thì sức khỏe của cha mẹ họ sẽ nhanh chóng hồi phục. Trước đây chúng ta có nhắc đến “Mạnh Tông khóc măng”. Bởi tấm lòng chân thành nên đã cảm được măng mọc ra, sau khi ăn xong, mẹ của ông cảm thấy rất vui nên đã khỏi bệnh.

Về phương diện này, chúng ta sẽ nói với các em nhỏ, hiện nay mẹ bị bệnh, thuốc của mẹ uống các em có nên nếm trước không? Đương nhiên nếu mẹ uống

thuốc Đông y thì có thể nếm thử xem có quá nóng không; nhưng nếu như uống thuốc Tây thì có nên “nếm thuốc trước” hay không? Cho nên chúng ta dạy Đệ Tử Quy, mỗi câu phải nắm bắt được ý nghĩa kinh văn, nhưng phải phối hợp với hoàn cảnh đời sống mới được, nếu không đến khi uống thử rồi, người mẹ sẽ hỏi: “Sao con lại làm như vậy?” thì các em sẽ trả lời là do thầy của con dạy “cha mẹ bệnh, nếm thuốc trước”. Cho nên, chúng ta tiến thêm một bước nữa hướng dẫn các em khi bung ly nước lọc cho cha mẹ, phải nghĩ đến việc nước không nên quá lạnh cũng không nên quá nóng. Chúng ta còn phải hướng dẫn các em suy nghĩ xem khi cha mẹ bị bệnh, hoặc khi có tình huống khẩn cấp, người làm con cái chúng ta cần phải ứng phó như thế nào? Ví dụ như mẹ bị bệnh cao huyết áp, bỗng nhiên phát bệnh ngã xuống thì người con phải làm thế nào? Cho nên thưa các bạn, không phải doanh nghiệp mới có kế hoạch ứng cứu khẩn cấp, mà gia đình cũng phải có kế hoạch ứng cứu khẩn cấp nữa. Bạn chỉ bảo con cái ngay từ nhỏ, khi đối mặt với một số tình huống khẩn cấp phải ứng phó như thế nào, thì chúng sẽ biết cách xử lý sự việc một cách bình tĩnh, không vội vàng trong tình huống khẩn cấp.

Vậy cần phải chú ý những phương diện nào? Thuốc để ở đâu? Lúc khẩn cấp, làm sao lấy được những thuốc này? Nếu như để thuốc lẫn lộn thì trong tình huống cấp bách tay chân luống cuống có thể tìm được không? Hơn nữa, số điện thoại cấp cứu là bao nhiêu? 119, 110, cầu cứu. Tiếp đến là số điện thoại của người thân thích nhất khác, những điều này đều phải để cho trẻ lúc nào cũng biết, để khi gặp phải thì trẻ biết cách xử lý. Thậm chí khi cha mẹ bệnh nằm trên giường, cần phải chăm sóc như thế nào, cũng đều phải dạy cho trẻ biết, thậm chí để chúng có cơ hội làm. Tin rằng trong quá trình làm, chúng có thể làm việc càng ngày càng cẩn thận hơn, càng có thể cảm thông được sự đau khổ của bệnh tật ở đâu, hoặc là biết được nhu cầu của người bệnh ở đâu. Cho nên, đây là “cha mẹ bệnh, nếm thuốc trước”. Chúng ta có thể mở rộng ra, nhằm chỉ dạy các em những phương pháp và thái độ này.

Một người bị bệnh, ngoài việc phải đối trị căn bệnh này ra, còn có thể làm những việc nào mới có thể giúp bệnh của cha mẹ, thậm chí là bệnh của người thân được khỏi nhanh hơn? Điều này cũng đáng để suy nghĩ. Tục ngữ nói: “Thầy thuốc có thể chữa bệnh, không thể chữa mệnh”, bạn thấy rất nhiều người có tiền nhưng họ không thể sống lâu được. Cho nên người muốn có thể sống lâu thì phải cầu như lý như pháp, cho nên trong trời đất, chỉ cần bạn cầu như lý như pháp thì đều có thể cầu được. Bài giảng trước chúng ta đã nhắc đến, bố thí tài là nguyên nhân thật sự có được tiền tài, gọi là vạn pháp do nhân duyên mới sanh ra.

Làm thế nào để nâng cao thông minh trí tuệ của một người? Bồ thí pháp được thông minh trí tuệ, về điểm này tôi rất có thể hội. Tôi nhớ khi tôi muốn thi vào trường đại học sư phạm, tôi phải tới học ở lớp luyện thi, vào lúc đó tôi cũng tự đặt ra cho mình một số kỳ vọng, là vào lớp, vừa học xong thì phải hiểu liền, tôi cũng rất chuyên chú, tôi ngồi ở dãy bàn thứ ba phía trước. Bởi vì ngồi ở phía trước đa phần đều là bạn học nữ, mà tôi lại hơi cao một chút, cho nên người phía sau đều biết phía trước có một bạn học đầu nhô cao lên. Bởi vì rất nhiều bạn học nữ học môn toán, vật lý, hóa học tương đối kém, nên họ thường đem bài tới hỏi tôi, tôi thường hay bỏ một ít thời gian giải thích cho họ hiểu những vấn đề mà họ chưa hiểu. Có một bạn rất thân với tôi chạy đến đập bàn tôi nói: “Bạn dạy người ta đã hơn một tiếng đồng hồ rồi, bản thân bạn còn muốn học bài nữa hay không?” Bạn ấy thấy không chịu đựng được nữa: “Sao bạn tiêu tốn thời gian của mình cho người khác nhiều như vậy?” Tôi liền mỉm cười với bạn ấy và nói: “Thực ra mình giải thích cho bạn ấy thì bản thân mình có lợi nhiều nhất, bởi vì bạn ấy muốn hiểu đề bài này, mình nhất định phải hướng dẫn cho bạn ấy biết, vậy thì không giống nhau! Suy nghĩ của mình sẽ càng rõ ràng, càng sâu sắc hơn.”

Cho nên tôi dạy người khác môn toán, nhưng bản thân tôi rất ít khi giải nhiều đề toán, bởi vì cũng không có thời gian, rất nhiều bạn học còn làm được các đề của lớp luyện thi khác. Cuối cùng đến khi thi, năm đầu tiên tôi thi môn toán được 90 điểm, điểm tối đa là 100, tôi thi được 90 điểm. Năm thứ hai thi làm giáo viên dự bị, tôi cũng chưa ôn, bởi vì không có thời gian, nhưng cũng thi được 88 điểm; năm thứ ba tiếp tục thi vẫn được 88 điểm. Điều này cho thấy trước đây bồ thí pháp, lúc đó bạn rất vui vẻ đem những phương pháp này nói cho người khác biết, nên năng lực tư duy logic này của bản thân sẽ càng ngày càng tăng lên. Cho nên thật sự là bồ thí pháp được thông minh trí tuệ.

Bởi vì thể hội như vậy nên tôi thường hay hỏi bạn bè một câu hỏi: “Có phải trí nhớ tỉ lệ nghịch với tuổi tác không?” Có phải không? Không phải à! Thông thường đều sẽ nói càng già thì trí nhớ sẽ như thế nào? Càng suy giảm. Sống càng già thì trí nhớ sẽ càng suy giảm là kết quả, nguyên nhân do đâu vậy? Do không dùng nữa. Ngoài ra còn do phiền não quá nhiều, mỗi ngày bị mây đen che phủ, nghĩ mãi đến cuối cùng cũng nghĩ không ra. Cho nên trí nhớ của con người vì sao suy giảm vậy? Bạn không dùng nó, lại quá nhiều phiền não thì đương nhiên trí nhớ sẽ càng ngày càng suy giảm. Thầy Lý Bình Nam 97 tuổi mà lúc giảng bài có cần mở sách không? Không cần. Đúng vậy! Cho nên, từ năm 25 tuổi tôi bắt đầu tiếp nhận những kinh điển thánh hiền này, cũng rất chăm chỉ học tập, cho nên trí

nhớ của tôi luôn giữ ở mức độ như thế này. Quả thật, bố thí pháp có thể được thông minh trí tuệ. Hơn nữa, người nào cũng có thể làm được, chúng ta nên biết, Mạnh phu tử nói với chúng ta: “Thuần là người nào? Ta là người nào? Nếu có thể làm thì cũng được như vậy.” Đây là bố thí tài, thứ hai là bố thí pháp.

Cuối cùng là bố thí vô úy được khỏe mạnh sống lâu. “Vô úy” chính là giúp cho người khác tránh khỏi sợ hãi, đó gọi là vô úy. Chúng ta nên ví dụ thực tế nhất, chân thật nhất là bà Hứa Triết 106 tuổi ở Singapore. Bà không ngừng giúp đỡ người khác tránh được những ốm đau này, thậm chí là đau khổ trong đời sống, bà đều chủ động đi giúp đỡ. Năm mươi mấy tuổi bà mới đi học làm y tá, tinh thần đó thật sự khiến chúng ta rất cảm phục. Bà thường xuyên giúp đỡ người khác, giải quyết đau khổ cho người khác cho nên bà được điều gì? Khỏe mạnh sống lâu. 106 tuổi rồi mà bà đi đứng rất nhanh nhẹn, nói chuyện cũng rất minh mẫn, không thể nhận ra bà đã hơn 100 tuổi. Vì vậy, chân lý phải thông qua chúng ta tự mình ấn chứng thì tín tâm của bạn mới đầy đủ được.

Trước khi tôi đi Úc, ông nội tôi (lúc đó đã 84 tuổi) bị đột quy. Lúc ông bị đột quy là nửa đêm, chúng tôi vội đưa đến bệnh viện, cuối cùng bác sĩ nói: “Tám mươi mấy tuổi rồi, chúng tôi không dám động dao kéo, nhưng bởi vì cả một vùng mạch máu bị tắc nghẽn (thông thường đột quy thì như thế nào? Chỉ một mạch máu bị tắc nghẽn, còn của ông là toàn bộ mạch máu bị tắc nghẽn), cho nên người nhà chuẩn bị lo hậu sự đi.” Cha tôi và các cô các chú của tôi đều rất hiếu thảo, đối mặt với tình huống bất ngờ xảy ra này, bởi vì ông nội tôi từ trước đến nay không hề bị bệnh tim, người ông cao cao, hơi gầy, xem ra cũng rất khỏe mạnh, nhưng thực ra đã có triệu chứng xuất hiện rồi, chỉ là không chú ý đến. Bởi vì khoảng thời gian đó, ông nội tôi cảm thấy chóng mặt, nhưng cũng không nghĩ đến, vì ông cũng không bị cao huyết áp, chóng mặt nên chỉ nghĩ có lẽ là do bị cảm, cho nên không phát hiện triệu chứng này.

Tôi thấy cha tôi và những người lớn đều cuống cả lên, vào lúc này tôi liền nói với cha tôi: “Bố thí vô úy được khỏe mạnh sống lâu.” Cho nên tôi nói: “Ba à, ba đưa cho con 50.000 đồng, nhất định phải là tiền của ông nội mới được, bởi vì đem tiền của ông đi làm bố thí vô úy thì mới trực tiếp giúp đỡ ông.” Đương nhiên cha tôi cũng rất tin tưởng tôi, liền đưa cho tôi. Sau đó tôi đến phòng chăm sóc đặc biệt nói cho ông tôi biết, tôi nói: “Hiện nay người nghèo khổ, người gặp phải đói khát khá nhiều, chúng ta vẫn có khả năng có thể giúp đỡ họ...” Cuối cùng ông nội tôi đã gật đầu, ông không thể nói được. Tôi liền nhanh chóng mang tiền đó đi cứu trợ thiên tai quốc tế, đi giúp đỡ những người nghèo khổ. Cuối cùng, ông nội

ở phòng chăm sóc đặc biệt năm ngày thì được chuyển qua phòng bệnh bình thường. Vì thế bạn thật sự phải đi ẩn chứng.

Sau đó thì ông xuất viện, bác sĩ lại nói: “Người tám mươi mấy tuổi bị đột quỵ thì không thể nào đi được nữa, mọi người nên chuẩn bị sẵn tinh thần.” Lúc đó tôi đã xin nghỉ việc để đi Úc học, tôi hẹn với ông nội: “Lần sau con về, nội phải đứng dậy đi cho con thấy đó!” Tôi đã hẹn với ông nội tôi như vậy. Khi tôi qua bên Úc, bởi vì học viện Tịnh tông đang bồi dưỡng rất nhiều thầy cô hoằng dương học vấn thánh hiền, cho nên tôi đã mang theo một ít tiền tới đó cúng dường, cũng lấy danh nghĩa của ông tôi để quyên tặng. Đúng ngày quyên tặng đó, tôi gọi điện thoại cho mẹ tôi, mẹ tôi nói: “Ông nội con hôm nay có thể đi được rồi.” Cho nên rất nhiều chân lý chúng ta tuyệt đối phải dùng tâm chí thành để cầu chứng, thánh nhân tuyệt đối không bao giờ nói dối. “Cha mẹ bệnh, nếm thuốc trước”, ngoài chữa bệnh của cha mẹ ra, còn phải chữa mệnh của cha mẹ, khi một người bổ thí vô úy càng nhiều thì thân thể mới có thể càng khỏe mạnh.

“Ngày đêm hầu, không rời giường”, đây là hành vi biểu hiện ra từ tâm chí thành của người con hiếu thảo, đương nhiên nếu sức khỏe của bạn không quá tốt thì cũng không nên gắng gượng quá, lúc cần nghỉ ngơi thì cũng nên nghỉ ngơi một chút. Nhưng khi cha mẹ cần đến bạn, bạn lập tức có thể biết là được, bạn cũng có thể ngủ ở bên cạnh, sau đó lấy sợi dây buộc vào, chỉ cần khi mẹ hoặc cha bạn cần thì kéo một cái là bạn thức dậy ngay. Chúng ta phải biết ứng biến linh hoạt, bạn không nên nói rằng: “Hán Văn Đế không ngủ thì tôi cũng học theo ông”, không cần thiết như vậy!

“Tang ba năm, thường thương nhớ”, câu này là nói khi cha mẹ đã mất. Trong Hiếu Kinh có một đoạn dạy bảo rất quan trọng: “*Ở phải hết mực cung kính, nuôi phải hết mực vui vẻ*”, chúng ta dùng tâm cung kính, dùng tâm khiến cho cha mẹ vui vẻ để phụng dưỡng cha mẹ; “*bệnh phải hết mực lo lắng, tang phải hết mực thương nhớ, cúng phải hết mực nghiêm trang*”, đó là lúc làm tang sự, chúng ta phải hoài niệm ân đức của cha mẹ, trong lúc cúng tế phải thật nghiêm túc trang nghiêm, không quên lời chỉ dạy của cha mẹ, đây là bổn phận mà người con hiếu cần phải làm tròn. Cho nên lúc tang lễ, chúng ta cũng phải làm cho thật nghiêm túc trang nghiêm, không nên ồn ào, âm ỉ. Có khi làm tang sự có người còn mời một đám người đến khóc thuê, việc này có ý nghĩa không? Làm gì có ý nghĩa gì! Chúng ta phải thường nhớ ân đức của cha mẹ ở trong lòng. Hơn nữa, Âu Dương Tu có một câu dạy bảo rất hay: “Cúng tế dù đầy đủ cũng không bằng chút phụng dưỡng lúc sanh thời”, cúng tế nhiều bao nhiêu đi nữa, cũng không bằng phụng

dưỡng cha mẹ đang hoàng lúc còn sống, càng có ý nghĩa hơn. Lúc sống không phụng dưỡng, đến khi chết tiêu tốn thật nhiều tiền, như vậy thật là quá điên đảo!

Hiện nay, lúc cha mẹ còn khỏe mạnh thì chúng ta phải hết sức quý trọng, phụng dưỡng cho tốt; khi cha mẹ mất thì chúng ta cũng sẽ cảm thấy rất yên lòng, rất an ủi, dầu sao chúng ta đã tận lực rồi. Thời xưa có một câu danh ngôn: “Cây muốn lặng mà gió chẳng ngừng, con muốn phụng dưỡng mà cha mẹ không còn”, chuyện đáng tiếc như vậy tuyệt đối đừng để xảy ra trong cuộc đời chúng ta. Nếu cha mẹ đã mất rồi, bạn có thể làm tròn hiếu tâm của mình được nữa không? Đương nhiên vẫn có thể, chỉ cần bạn tận tâm tận lực “lập thân hành đạo, dương danh hậu thế”, là có thể “khiến cha mẹ vinh hiển”. Hơn nữa, chúng ta lại tận tâm tận lực nuôi dạy con cái của chúng ta cho thật tốt, khiến cho huyết mạch của gia tộc chúng ta có thể càng ngày càng tốt, như vậy cũng có thể khiến vong linh cha mẹ được an ủi. Cho nên tang lễ phải làm cho trang nghiêm, nghiêm túc, có thể làm theo tâm nguyện của cha mẹ. Trong lúc cử hành tang lễ, chúng ta cũng như cả gia tộc, tưởng nhớ đến sự cống hiến trong đời này của cha mẹ đối với gia tộc, và thông qua tang lễ để truyền đạt sự kỳ vọng của cha mẹ đối với gia tộc chúng ta.

“Tang ba năm”, ba năm này là lễ nghi của thời xưa, phải để tang thời gian ba năm. “Thường thương nhớ”, có rất nhiều người dựa theo văn tự này để giải thích, họ nói “phải khóc ba năm”, vậy thì mệt chết mất! Cho nên y văn giải nghĩa thì bậc thánh hiền cũng phải kêu oan! “Thường thương nhớ” này là nói một người con hiếu thảo tự nhiên sẽ có tâm trạng này. Bởi vì người con hiếu thảo mấy chục năm lúc nào cũng ghi nhớ ân đức của cha mẹ ở trong lòng, khi cha mẹ vừa qua đời thì họ rất khó tiếp nhận, nên chỉ cần vừa nghĩ đến cha mẹ là họ không cầm được nước mắt, cho nên “thường thương nhớ”.

Bởi vì có tình cảm thương nhớ này nên “*đổi sinh hoạt, không rượu thịt*”, cho nên “lễ” thực ra là xuất phát từ nội tâm của một con người tự nhiên làm như vậy. Khi cha mẹ đã qua đời rồi, liệu họ có còn ăn chơi đàn đúm nữa không? Không thể nào. Cha mẹ qua đời, cho nên “đổi sinh hoạt”, tự nhiên đối với những việc tiêu xài phung phí, những thứ rượu thịt đó họ không muốn ăn nữa, cho nên “không rượu thịt”.

“*Tang đủ lễ, cúng hết lòng*”, chữ “cúng” này chính là mỗi năm, vào thời gian cố định cúng giỗ cha mẹ, đây là một mỹ đức rất hay của người Trung Quốc chúng ta, nên mới có *từ đường*. Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn cũng có nhắc đến: “Tổ tông tuy xa nhưng cúng tế không thể không thành”, Luận Ngữ cũng nhắc đến: “Cẩn trọng lo tang lễ, tưởng nhớ đến tổ tiên; ắt phong tục dân tình, sẽ quay

về thiện lương.” Con người chỉ cần thường hay nghĩ đến nhờ có cha mẹ, nhờ có tổ tiên nên ngày nay mới có chúng ta, luôn có tâm cảm ơn như vậy thì lòng người sẽ rất thuận hậu.

Cúng tế phải tận lòng thành, mỗi lần cúng tế không nhất định phải làm thật phức tạp, nhưng chúng ta nhất định phải duy trì thường xuyên, làm để cho con cái chúng ta học tập theo. Có một người làm cha, ông phụng dưỡng cha mẹ rất hiếu thuận, sau khi cha mẹ mất, ông cũng cố định thời gian đi tảo mộ, hai đứa con trai của ông đều nhìn thấy. Có một hôm, trường mẫu giáo đã phát cho chúng mỗi em viên kẹo, kẹo này ăn rất ngon, đứa bé không ăn ngay tại chỗ mà đem về nhà đưa cho cha của mình. Cha của em thấy vậy cũng rất cảm động, sau đó đứa con nói: “Ba ơi, khi ông bà nội còn sống, mỗi lần có thức ăn ba đều mời ông bà ăn trước; mặc dù ông bà đã mất rồi, ba cũng thường hay mang thức ăn đi cúng tế ông bà, hôm nay trường chúng con có phát hai viên kẹo, nên con cũng mời ba ăn trước.” Cho nên đây là trên làm dưới noi theo.

“Thờ người mất, như lúc sống”, thái độ phụng dưỡng cha mẹ khi mất không khác gì so với lúc còn sống. Sự kỳ vọng và dạy dỗ của cha mẹ đối với chúng ta, tuyệt đối không phải vì cha mẹ mất rồi mà thay đổi, mà thậm chí phải càng nỗ lực hơn mới đúng, phải xứng đáng với công ơn dưỡng dục của cha mẹ. Có một em nhỏ, lúc bà ngoại em qua đời, em cùng ngồi trên xe tang, cậu của em bung bình tro cốt của bà ngoại. Đường đi tương đối gập ghềnh, cậu em liền lập tức nói với tài xế: “Anh chạy chậm một chút, vì mẹ của tôi không quen đi xe chạy nhanh.” Cậu bé này nhìn thấy rất cảm động, khi đến trường liền nói với thầy của em: “Thưa thầy, hành động này của cậu em có phải là *“thờ người mất, như lúc sống”* không?” Cho nên thưa các bạn, không nên xem thường trẻ nhỏ, vì chúng rất có ngộ tánh.

Kinh văn của phần Nhập Tắc Hiếu chúng ta giảng tới đây. Dạy trẻ nhỏ “hiếu” có rất nhiều phương pháp, chúng ta đều có thể linh hoạt ứng dụng vào trong đời sống. Chúng ta hãy suy nghĩ một chút, dạy trẻ nhỏ hiếu thì có những phương pháp quan trọng nào? Chúng ta phải nắm được cương lĩnh. Quan trọng nhất là gì? Lấy mình làm gương. Đáp án chuẩn xác. Xin một tràng pháo tay tán dương! Lấy mình làm gương, điều này rất quan trọng. Dạy hiếu, điều quan trọng thứ hai là “cha mẹ và thầy cô hợp tác”. Thầy cô cũng dạy, phụ huynh ở nhà cùng phối hợp nữa thì hành vi của trẻ mới có thể nhanh chóng đi vào quy củ. Vì vậy trường mầm non ở Thâm Quyển của chúng tôi, mỗi tuần phụ huynh đều học một tiết về giáo dục gia đình, đều học tập từng câu Đệ Tử Quy. Cho nên những phụ

huynh này đã phối hợp rất tốt với thầy cô, và hành vi của các em chuyển biến rất nhanh, bởi vì thầy cô và phụ huynh là người có sức ảnh hưởng nhất khi trẻ còn nhỏ. Bạn thấy lúc các em còn nhỏ, hề mở miệng ra là gì? Đều là “ba mình nói”, “mẹ mình nói”. Khi đi học mầm non thì thế nào? “Thầy của chúng mình nói.” Do đó, cơ hội tốt như vậy chúng ta phải cố gắng tận dụng. Đây là cha mẹ và thầy cô hợp tác.

Tiếp theo, là phải “vợ chồng phối hợp”. Thầy cô dạy ít, không quan trọng, bởi vì thầy cô chưa chắc đã biết được tầm quan trọng của dạy hiếu, đương nhiên, khi thầy cô không hiểu thì bạn nên làm như thế nào? Phải đem Đệ Tử Quy ra nói với thầy cô. Bởi vì xã hội có tính tương tác, chúng ta cũng không nên xem thường sức mạnh của mình, chúng tôi phổ biến được ở rất nhiều trường học của Hải Khẩu đều là do phụ huynh thúc đẩy. Khi thầy cô vẫn chưa dạy thì chúng ta phải nhanh chóng dạy, vợ chồng có thể phối hợp với nhau dạy. Bởi vì bạn làm mẹ, mà nếu nói với con của mình là “con trai à, mẹ sinh con rất vất vả, nên con phải hiếu thảo với mẹ”, bạn có nói ra được không? Dường như cảm thấy kỳ kỳ sao ấy! Tóm lại là không thể tự mình dát vàng lên mặt của mình được. Vào lúc này có thể người cha đi dạy con phải hiếu thảo với mẹ, người cha có thể nói: “Con trai, con có thể không hiếu thảo với cha cũng được, nhưng con nhất định phải hiếu thảo với mẹ con. Tại sao vậy? Bởi vì mẹ con lúc mang thai con rất vất vả, ngày nào cũng nôn mửa.” Bạn hãy đem toàn bộ sự vất vả của người mẹ kể ra hết, kể càng chân thành chừng nào thì con của bạn có khi nghe đến nửa chừng là nước mắt đã tuôn rơi, chúng biết ơn thì mới có thể báo ơn! Bạn cũng không thể nói: “Thầy Thái à, giai đoạn đó tôi đi làm bận rộn nên không biết!” Làm chồng như vậy là không đạt tiêu chuẩn, làm chồng cũng phải phụ trợ vợ nhiều hơn. Do đó, người chồng nói như vậy thì có thể khiến cho đứa con biết quán chiếu, biết quý trọng ân đức của người mẹ.

Người vợ phải nói giúp ai? Phải nói giúp chồng, phải nói cho con biết: “Ba của con làm việc rất vất vả”, để chúng cảm nhận được nỗi vất vả mỗi ngày của cha mình, thì tự nhiên chúng sẽ sanh tâm hiếu thảo, cung kính đối với cha mình. Bạn có bao giờ nói tốt giúp chồng mình không? Phải nói! Như vậy con cái mới cảm nhận được nỗi vất vả của người làm cha mẹ. Có một số chị em không chỉ không nói công lao của chồng mình, mà có khi còn kể tội chồng mình ở trước mặt con cái: “Ba của con thế này, thế kia...”, nói như vậy là đã phạm đại kỵ của nhà binh. Nói như vậy sẽ tạo ảnh hưởng không tốt như thế nào? Sự cung kính của con cái đối với người cha dần dần bị giảm đi. Hôm nay bất luận chồng của bạn

có làm việc gì không tốt đi chăng nữa, chúng ta cũng phải làm được “ẩn ác dương thiện”. Bạn cứ bới móc những cái xấu thì con cái sẽ chẳng có chút tôn trọng nào với cha chúng. Khi con cái không tôn trọng người cha thì người cha có thể cảm nhận được không? Anh ấy sẽ nói: “Vợ coi thường mình, ngay cả con cái cũng coi thường mình. Được, vậy thì tôi sẽ xấu cho các người xem!” Có thể trong vô hình đã đẩy anh ấy ra khỏi gia đình rồi. Con người nhất định đều có mặt tốt mặt xấu, lúc này nếu bạn luôn nói chồng mình có những mặt nào rất tốt, thì con cái sẽ nói: “Ba ơi, việc đó ba rất tốt, việc này ba cũng rất tốt.” Người cha vừa nhìn thấy con cái coi trọng mình như vậy thì mình càng phải quý trọng, càng phải phấn chấn vươn lên, phải xứng đáng với sự ủng hộ này của con cái, tự nhiên anh ấy sẽ phát triển theo chiều hướng tốt. Cho nên dạy hiếu thảo cần phải có sự phối hợp chung giữa vợ và chồng.

Còn nữa, nguyên tắc giáo dục trong gia đình phải đồng nhất, cũng chính là phải có nhận thức chung. Nếu nguyên tắc giáo dục con cái của chồng khác với vợ thì con cái sẽ nghe theo ai? Nếu ông bà nội cũng tham gia nữa thì biến thành xe ngựa mấy đầu? Đến lúc đó con cái sẽ nghe theo ai vậy? Con cái nhất định sẽ chọn nấp sau người nào giúp chúng không sao cả, đến lúc này thì rất khó dạy rồi, cho nên đích thực phải trao đổi nhiều hơn mới được. Có một người nữ, cô tự mình âm thầm dạy Đệ Tử Quy cho con trước, cũng không nói “cha chồng phải làm như thế nào”, “chồng phải làm như thế nào”, cô không làm như vậy, mà trước tiên cô tự mình dạy con từng chút từng chút một. Có một lần, con trai cô vào phòng của ông nội, sau đó nói với ông là: “Ông ơi, cái này cháu có thể mở ra xem thử không?” Ông nội của cháu đột nhiên cảm thấy đứa bé này nhỏ như vậy mà đã biết lễ phép như vậy, ông hỏi: “Ai dạy cho cháu vậy?” Đứa cháu nói: “Mẹ cháu dạy, mẹ nói là việc tuy nhỏ, chứ tự làm.” Ông nội của cậu bé nghe xong rất vui, lập tức đi nói với con trai mình, ông nói: “Vợ con rất dụng tâm dạy con, con phải phối hợp thật tốt với vợ con.” Cho nên, cha chồng còn nói giúp cho cô ấy. Gia đình họ mỗi sáng thức dậy đều mở đĩa đọc Đệ Tử Quy, cùng nhau thức dậy.

Mình giúp rồi sau đó người giúp, dùng sự cống hiến chân thành của chúng ta thì tự nhiên sẽ có thể khiến người xung quanh mình dần dần có được nhận thức chung. Tiết học hôm nay của chúng ta tới đây, cảm ơn mọi người!